

Motion till riksdagen

1989/90:U538

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Sveriges u-landspolitik

Det behövs en ny u-landspolitik

U-länderna befinner sig i en utvecklingskris. Deras villkor har försämrats drastiskt under 80-talet.

Ofta ställs tillbakagången i Afrika i motsats till vissa asiatiska länders betydande framsteg. Men sällan ställs frågan: varför har de "fyra små tigrarna" eller "drakarna" Sydkorea, Taiwan, Hongkong och Singapore lyckats? Vilka faktorer gjorde dem till nyindustrialiserade länder (NIC)? Föreligger samma förutsättningar i Afrika?

Taiwan och Sydkorea fick i särklass mest bistånd på 50-talet. USA pumpade in miljarder av politiska skäl. Därför kom dessa länder ut tidigt på världsmarknaden, och sedan fick de extra dragkraft av Vietnamkriget. Det fick också Hongkong och Singapore. Regionen har också stimulerats av Japans snabba tillväxt.

Två av de fyra – Hongkong och Singapore – är stadsstater som den brittiska kolonialmakten byggde upp som handelsstationer och flottbaser. Hongkong fick en unik betydelse som Kinas handelskanal med västvärlden.

Finns dessa förutsättningar någon annanstans?

I Afrika revs de gamla handelsvägarna upp vid koloniseringen. Gränserna drogs godtyckligt så att språkgrupper och stammar delades. Infödingarnas språk förkvävdes – de blev "francophones" eller "anglophones". Kommunikationerna drogs från koloni till metropol. Överklassen och militären utbildades och knöts till "moderlandet". Afrika blev en råvarukälla för kolonialländerna. Monokulturer med exportgrödor utvecklades. Afrika blev producent av råvaror, vars priser sjunkit drastiskt under 70-80-talen.

I Latinamerika etablerade erövrarna sig som jorddrottar som konserverat den halvfeodala strukturen. Deras jordbruksexport mötte USAs och EGs protektionism.

U-landsbiståndets kritiker hävdar att nedgången i Afrika beror på ländernas felaktiga utvecklingspolitik, på planhushållning och statlig inblandning. De asiatiska NIC-länderna sägs ha utvecklats tack vare att staten inte blandat sig i näringslivet.

Detta är en felaktig historieskrivning. I alla de fyra NIC-länderna har staten spelat en central och styrande roll, liksom för övrigt även i Japan.

Taiwan håller sig exempelvis med en vidlyftig offentlig sektor som inte bara omfattar klassiska statsmonopol på kommunikationer och tele utan också banker och försäkringsbolag, petrokemisk industri, sockerfabriker, syntetfiberbranschen, stålindustri, skeppsvarv och t.o.m. byggnadsfirmor. I Singapore har staten tagit hand om varv och verkstäder, transporter, tele och finansiering.

Biståndspolitikerna attackeras utifrån nyliberala ståndpunkter med just dessa falska argument. Det hävdas till och med att vi skulle ha älskat ihjäl Afrika med vårt bistånd.

Bistånd i kris

Regeringen har i viss mån fallit undan för attackerna. Biståndet har krisanpassats. Det är inte längre tal om att höja de fattiga folkens levnadsnivå utan att neutralisera de värsta sociala effekterna, när den sjunker. Det bilaterala, dvs. utvecklingsinriktade biståndet, får allt mindre del av det totala. SIDAS kompetens försvagas. De biståndspolitiska målen urholkas.

Därför är det nödvändigt att få en saklig och genomträngande analys av utvecklingens villkor och Sveriges roll häri. Vpk begär att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning med bred förankring i folkrörelserna, solidaritetsrörelserna, Röda korset och Rädde barnen för att utforma förslag till en sådan övergripande u-landspolitik.

Utredningen skall utgå från att biståndsmålet höjs från nuvarande 1 % till 2 % av BNI till 1995 och utarbeta en plan för hur den höjningen skall genomföras.

En sådan utredning skall inte enbart behandla biståndspolitikerna utan även handel, bytesvillkor, teknik- och kunskapsöverföring, vapenexport och regionala konflikter.

När det gäller Sveriges handel med u-länderna, säger även biståndsmministern att inte tillräckligt gjorts för att stimulera den.

Importkontoret för u-landsprodukter (IMPOD) framför intressanta förslag om hur den handeln skulle kunna ökas. IMPOD skriver:

"De statliga avropsavtalens omsättning var under 1985 ca 2,5 miljarder kr. En genomgång av artikelregistret visar att flera produkter skulle kunna levereras från u-landsexportörer." IMPOD vill därför undersöka vilka möjligheter statliga myndigheter, kommuner och landsting har när det gäller att köpa i större omfattning från u-länderna. Detta är en framgångsväg för att bättre bistå u-länderna.

En bred utredning skulle kunna lägga fram flera nya idéer om hur Sverige skall kunna utveckla mer jämlika relationer med u-länderna, som bättre stimulerar deras utveckling.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen hos regeringen begär en brett förankrad parlamenta-

risk utredning om en övergripande u-landspolitik i enlighet med vad som anförts i motionen.

Mot. 1989/90
U.538

Stockholm den 25 januari 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)